

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rvperti Abbatis Monasterii Tvitiensis, Ordinis Sancti
Benedicti, Theologi antiqui ac planè clarissimi, in Cantica
Canticorum de incarnatione domini, Commentariorum,
libri VII**

Rupert <von Deutz>

Coloniam, M. D. XXVI.

Rvperti Abbatis Tvitiensis In Cantica Canticorum De Incarnatione Domini
Commentariorvm Liber Primvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71845](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71845)

RVPERTI ABBATIS TVITIENSIS IN CAN-

TICA CANTICORVM DE INCARNATI-
ONE DOMINI COMMENTARI,
ORVM LIBER PRIMVS.

SCVLETVR me osculo oris sui. ¶ Quæ est ista exclamatio tam magna, tam repentina. O beata Maria inundatio gaudij, vis amoris, torrens uoluptatis, totam te operuit totamq; obtinuit, penitusq; inebriauit, & sensisti quod oculus non uidit, & auris non audiuit, & in cor hominis non ascendit, & dixisti, Osculetur me osculo oris sui. Dixisti enim ad angelum: Ecce ancilla domini fiat mihi secundum uerbum tuum. Quod erat illud uerbum? Quid locutus fuerat tecum? Inuenisti gratiam, ait, apud dominum. Ecce concipies & paries filium, & uocabis nomen eius Iesum. Ac deinceps. Spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus altissimi obubrabit tibi: Ideoq; & quod nasce-

Esa. 64.

Luc. 7.

Idē sensus sub
diuersis uocibus.

Deus p̄ oscu-
lacus Mariæ,
Iac. 1.

I. Corint. 2

Can. 5
Locutio de
p̄ris ad Ma-
riam.

Esa. 46.

Psal. 130.

Duo ubera
duo data
sp̄s sancti

atam uirginem laetatus est sanctorum antiquorum. Altez datum est in diuersarū diuisiones
 siue distributiōes gratiarū, quo uidelicet ubere laetati ueteres sancti & prophetauerunt &
 multa miracula operati sunt. Vtrūq; huiuscemodi uberū lætificata dulcedine ineffabil,
 dum concipis o uirgo beata, dum tibi fit secundum hoc uerbum angeli, spiritus sanctus
 superueniet in te, & uirtus altissimi obumbrabit tibi; quibus duabus clausulis, iam dicta si-
 gnificabantur duo data eiusdem spiritus sancti, quid aliud diceres, nisi meliora sunt ubera
 tua uino, fragrantia unguentis optimis. ¶ Non fueras experta uitium huius seculi, uinum
 uoluptatis carnalis, sine cuius ebrietate nulla unquam mulier, præter te, concipere potuit,
 aut poterit; & tamen diiudicare nosti, quàm melior aut uehementior, dulcior, atque fortis-
 or esset uoluptas siue amor dei: in quo concepisti sine dubio, potata illius torrente uolu-
 ptatis. ¶ Et tu quidem ueraciter dicere potueras: Ecce enim in iniquitatibus concepta
 sum, & in peccatis concepit me mater mea. Cum enim esses de massa, quæ in Adam cor-
 rupta est, hæreditaria peccati originalis labe non carebas: sed ante faciem huius amoris,
 peccatum, nec illud, nec aliud stare potuit: ante faciem huius ignis stipula omnis interijt,
 ut totum sanctum fieret habitaculum: in quo deus totis nouem mensibus habitaret, tota
 omnino munda materia, de qua sancta dei sapientia, domum æternam sibi met ædificaret.
 ¶ Et quia cum tanta dulcedine amoris, præciosa plenæ gratiæ simul infusa sunt charismata
 ta, quæ cæteris ab eodem spiritu dispartiantur sanctis & electis: recte ubera illa dixeris,
 fragrantia unguentis optimis. Optima nanque unguenta sunt charismata hæc, sermo sa-
 pientiæ, sermo scientiæ, fides, gratia sanitarum, opera uirtutum, prophetia, discretio spiri-
 tuum: & cætera, quæ qui habent, boni odoris sunt & suauiter fragrant, sicut unguentum
 optimū. Vnde Apostolus: Deo gratias (inquit) qui semper triumphat p nos in CHRIS-
 TO Iesu & odorem notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco, quia CHRISTI
 bonus odor sumus deo. ¶ Inter cæteros odores unguentorum, quibus perfusa es: proph-
 etia fragrauit, etiam longè antequàm noscereris. Hoc enim senserat propheticis naribus il-
 le qui dixit, Et accessi ad prophetissam, & concepit, & peperit filium. Nunquid ille fo-
 lus ad te accessit, o prophetissa fidelis? Immo propheta omnes ad te accesserunt, quia pro-
 phetiæ omnium, & scripturæ omnes in tuum sensum, cum superueniente in te spiritu san-
 cto, conuenerunt. Vbi enim totum se indidit patris uerbum: quomodo abessent scripturæ
 quæ de ipso uerbo fonte suo prodierunt? Talia tã bona ubera sunt: Quid deinde? Oleum
 effusum nomen tuum, Cuius ubera sunt, eius est nomen, id est, cuius est amor uel spiritus,
 per quem concipitur: eius est uerbum siue filius qui concipitur. Nam filius nomen pa-
 tris, præsertim talis filius, tale uerbum: per quod deus in cælo & in terra ualde nominatus
 ualde est inclutus. Nam per uerbum omnia facta sunt quæ fecit deus. Et quis potest æstu-
 mare fortitudinem eius? Porro nomen hoc tam forte, tam magnum: ecce est oleum effu-
 sum. Mira res. Quid uerbo fortius, & quid oleo suauius? Ergo ne uerbum à sua est natu-
 ra immutatum? Non. Sed qualitates creaturarum, cum quibus illi ratio est: hinc pro uirtu-
 te, illinc pro uitio, diuersæ: immo contrariæ sunt. Verbi gratia, Diabolus in cælo per uitio-
 um superbus fuit: tu uirgo per uirtutem humilis in terra apparuisti. Pro qualitatibus tam
 diuersis tamq; contrarijs, uitium idemq; uerbum, illi ut flumen tibiq; ut oleum sese exhi-
 buit, iuxta illud, Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. ¶ Quomodo autem
 uel in quo est effusum hoc oleum? Nimirum in eo quod à deo processit, & de inuisibilibus
 suis ad nostra uisibilia uenit, quemadmodum ipse dixit Iudæis. Si deus pater uester esset,
 diligeretis utique me. Ego enim ex deo processi & ueni. Effusum ergo est oleum, id est,
 nomen tuum, quia processit de secreto substantiæ tuæ, uerbum tuæ fortitudinis cum sua
 uitate miserationis. ¶ Et ideo adolescentulæ dilexerunt te. Nihil uerius, Nisi enim oleum
 taliter effusum fuisset, nisi uerbum tuum taliter processisset: adolescentulæ, id est, animæ
 imperfectæ non ausæ fuissent diligere te: immo nec ausæ fuissent audire te. Exempla gra-
 tia. Steterunt procul dicentes Moyfi. Loquere tu nobis & audiemus. Non loquatur no-
 bis dominus, ne forte moriamur. Et alibi, Et accessistis ad me (ait Moyles) atque dixistis.
 Ecce ostendit nobis dominus deus noster maiestatem & magnitudinem suam. Vocem
 eius audiuius de medio ignis & probauimus hodie, quod loquente deo cum homine uir-
 xerit ho

Quo uinopo-
rata e Maria.

Psal. 51.
Psal. 50.

Prouer. 9
Vbera fragri-
tia ungu. opu.
1. Cor. 12

2. Cor. 2

Maria pro-
phetissa.

Esa. 8.

Luc. 1.

Filius est nos-
me p qd ual-
de notatus &
inclutus e p.

Iaco. 4.
Oleū effusū
uerbum icar-
naturum.
Iohan. 8

Adolescentu-
larum ipse e

Exo. 20,
Deut. 7

xit homo, & cætera. Adeo tunc timebant adolescentulæ, nondum quippe oleum erat
 effusum. At nunc, dum illud effundis, sicut tunc promissisti, dicens Moyse, Bene omnia
 sunt locuti, prophetam fuscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui, &c. dum (in
 quam) taliter effundis, ecce adolescentulæ dilexerunt, id est, certissime diligent te: perfecta
 dentium mentes excitabit ad uicissitudinem dilectionis. **T**rahe me post te, curre
 mus in odore ungentorum tuorum. **H**actenus exclamationem tuam, ô dilectia do
 mini, imitari conabatur in admiratione, quasi grandior modus elocutionis: deinceps sermo
 noster remissior in demonstratione sit. Trahe me post te, inquit. Vbi discessit angelus, ex
 Iuda: & intrauit in domum Zachariæ, & salutauit Elizabeth. Dixerat enim illi angelus.
 Et ecce Elizabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua. Et hic est mensis
 sextus illi quæ uocatur sterilis, quia impossibile non erit apud deum omne uerbum. **H**a
 gratulentur de beneficijs, quæ alijs in pensa perceperunt: quemadmodum & de illis, quæ
 a deo sibi met collata sunt. **I**um properant mutuos sibi præbere conspectus, tum dulcia
 miscere colloquia: certatimq; oportuna, importuna impendere deuotæ charitatis
 obsequia. Quid est hoc, nisi trahere & currere in odore ungentorum domini: Præciosum
 erat ungentum, magnum erat beneficium, quod dederat dominus sterili conceptum tan
 ti uiri: qui in spiritu & uirtute Helix debet præire ante dominum, & quo maior non sur
 titur: qui in spiritu & uirtute Helix debet præire ante dominum, & quo maior non sur
 cijs famam siue nuncium ab ipso angelo acceperat: & de hoc, sicut de cæteris, quis finis, quæ
 consummatio futura esset, spiritu sancto docente, magna prophetissa non ignorabat: Tra
 hebatur ergo post dominum fœmina desideriorum, trahebatur & currebat in odore un
 gentorum talium: & ipsum currere, id est, in montana cum festinatione abire, erat dicere,
 trahe me post te. Nam qui ueraciter diligit, & trahitur, & trahi cupit. Cum igitur trahere
 tur, siue ubi tracta est & cucurrit, quid dixit? **I**ntroduxit me rex in cellaria sua. **Q**uo
 modo uel cui hoc dixit? Nimirum per aspirationem spiritus sancti in mente eius redundan
 tis, in uentre eius iam operantis, hoc dixit cognatæ suæ Elizabeth, & infanti qui erat iuen
 tre illius iam mensibus sex. Intrauit enim in domum Zachariæ, & salutauit Elizabeth. Et
 factum est, ut audiuit salutationem Mariæ Elizabeth, & exultauit infans in gaudio in utero
 eius. Et repleta est spiritu sancto Elizabeth, & exclamauit uoce magna, & dixit: Benedic
 tu inter mulieres, & benedictus fructus uentris tui, & cætera. Ergo uere dixit, & mirabili
 ter dixit, quæ salutando cognatam repente prophetissam efficit, ut confestim sciret sciret il
 la omnia, quorum ista summa est: introduxit me rex in cellaria sua. Vere pulcherrimus &
 optimus explanationis modus: ubi uere cundæ puellæ prolocutor sit ipse deus, ipse spiri
 tus sanctus, spiritus propheticus: Qui non tentatus est (ait uir sapiens) quid scit? Vir in mul
 tis expertus, cogitabit multa: & qui multa didicit, enarrabit intellectum. **H**orum iccirco
 meminere, quia reuera non nisi qui tentatus est in his quæ accepit, & à deo reuelata sunt
 sibi: quæ digne potest perpendere religiosum silentium uirginis, siue custodiam oris eius,
 circa secretum dei. Quis enim ab illo, qui somnia primus uidit & enarrauit, quorum uti
 q; uisio uisitatio fuit emissa ab altissimo, id est, à puero Ioseph filio Iacob: quis (inquam) us
 que in præsentem diem, ita nouit uel potuit obseruare tempus tacendi & tempus loquen
 di, quin aliquando opus haberet increpari & doceri, cauere scandalum inuidientium, sicut
 illum pater suus increpauit: Ergo quanto quisq; amplius tentatus est in eiusmodi, & exper
 tus est inuidiæ malum quid sit ipse scit, & enarrare potest intellectum huius rei, quod tu be
 ata uirgo uere fidelis fuisti & ueraciter magnæ fidei: non solum quia credidisti angelo euā
 gelizanti, uerum etiam quia secretum istud custodisti, neq; propefasti aliquando cuiquam
 tuæ admirationem facere felicitatis, ut diceres, quid fecisset tibi deus: nisi ei, cui prior ipse
 deus uel spiritus sanctus reuelauit. Hoc non leuiter perpendere nos uult euangelista, cum
 semel & iterum dicit: Maria autem conseruabat omnia uerba hæc conferens in corde suo

Deut. 32.

1. Iohan. 4.

Lucæ. 1.

Sanctorum con
 gratulatio su
 p beneficijs alijs
 cui collatis.

Lucæ. 1.
 Matth. 11.

Lucæ. 1.

Ecci. 34.
 Silentium Ma
 riæ circa se
 cretum dei.

Gene. 37.

Lucæ. 2.

Nunc dicta prosequamur. Introduxit me Rex in cellaria sua. Hoc ipsa quidem dixit uerbis alijs, scilicet uerbis cantici sui quo anima eius dominum magnificauit, sed (sicut iam dictum est) prior eidem, uidelicet ELIZABETH, spiritus sanctus, spiritus propheticus reuelauit. ¶ Et quæ sunt illa cellaria regis dei? Nimirum sacra mysteria, quæ

Esa. 39. cunq̄ue continentur in scripturis sanctis, Nam ista cellaria præciosa sunt, meliora cellis aromatatum, & argenti & auri, & odoramentorum, & unguenti optimi, & omnibus apothecis regis supellectilis, thesaurorumq̄ue uniuersorum, quales habere potuerunt reges terrarum: & ille præcipue temporalis rex SALOMON. In cellaria sua (inquit) rex, non qualiscunq̄ue, sed rex coeli & terræ, me introduxit: nihil enim à me abscondit: sed omni dulcedine sua me inebriauit. Qui enim uerbum suum, quod erat, & est in corde suo, mihi totum infudit: quomodo non etiam cum illo mihi omnia donauit? Non enim introductio qualiscunq̄ue hæc debet intelligi, sed introductio cum iure possidendi: sicut ius est sponsam legitimam, cum tabulis matrimonij in dotem suam introduci. Quid ad hæc illa ELIZABETH, cum istud intus aure cordis percepisset?

Lucæ. j. **L** Exultabimus & letabimur in te. ¶ Hoc uere dixit, & cum magno clamore dixit. Ait enim uoce magna. Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus uentris tui. Et unde hoc mihi ut ueniat mater domini mei ad me? Ecce enim ut facta est uox salutationis tuæ in auribus meis: exultauit infans in gaudio in utero meo. Et beata, quæ creditur fuisse, quoniam perficientur, ea quæ dicta sunt tibi à domino. Nonne hoc erat dicere exultabimus & letabimur in te? Iam enim incipimus ego & infans in utero meo exultare in gaudio, à uoce salutationis tuæ. Ex hoc & nos, & qui uenturi sunt post nos, exultabimus & letabimur in te, & cantabimus dicentes, quia Eua nos fecit plorare, MARIA nos fecit exultare. Nam quod illa tristis abstulit, tu reddis almo germine: lectico exultabimus & letabimur in te. Quomodo in te? Dicam paulo expressius. **L** Memores uerberum tuorum super uinum recti diligunt te. ¶ Hæc est & erit materia uel causa exultationis uel lætitiæ nostræ in te, memoria uerberum tuorum, quia uirginis uberibus lactasse illum prædicaberis qui creauit te: Dicemus enim. Beatus uenter qui te portauit CHRISTE, & beata ubera quæ suxisti. Et si aliud quid mysticum per ubera recte potest intelligi, attamen causa ista cunctis erit amabilis, quia is, qui angelos suæ uisionis dulcedine pascit: tua ô felix uirgo ubera suxit. ¶ Huius rei memores super uinum, id est, super omne quod in hoc seculo dulce uidetur aut iocundum, recti diligunt, id est, certissime diligunt te. Rectorum illorum primus est & erit infans iste, qui à uoce salutationis tuæ, qua salutasti me: iam exultauit in gaudio in utero meo & lætatur in te. Iam cepit exultare & lætari in te, & exultare non desinet, memor uerberum tuorum super uinum, id est, omne seculum respuens & carnalis uoluptatis commercium, uirum se deo dedicans uirginis uirgineo lactauerunt deum. ¶ O multi utriusq̄ sexus, propter hoc ita te diligunt & similitert facient. Num paruum est hoc memoriale tuum? Immo inter omnia quæcunq̄ue fecit deus memorabilia, præcipuum & omnis creature expectatione est dignum, quod is, qui angelorum cibus est, homo factus ex te propter homines, tuis uberibus lactari dignatus est.

Lucæ. ij. **Re**cti ergo, hoc ipso, quod recti sunt, quod non inuidi, immo beniuoli sunt, memores uerberum tuorum, diligunt te. Quis fructus dilectionis huius? Quæ merces aut quod premium? Abundantia. Dicit enim spiritus sanctus in psalmo. Rogate quæ ad pacem sunt Hierusalem, & abundantia diligentibus te. Cuius rei abundantia diligentibus te o sancta Hierusalem, nisi eius quæ diligitur in te. Tale est bonum tuum, bonum uidelicet à deo datum, ut quisque diligendo facere possit, & faciat esse suum. Diligendo ergo in te, quod mater es domini, fidelis anima & ipsa mater fit, Ipse enim meus (inquit) & frater & soror & mater est: quicunq̄ue fecerit uoluntatem patris mei qui in caelis est. Cuius uidelicet paternæ uoluntatis si summam querimus, credere, sperare, & diligere est. Non ergo paruo premio, habendo fidem recti sumus, habendo spem memores sumus, habendo charitatem te diligimus.

Super uinū **Re**cti diligunt te. ¶ Huius rei memores super uinum, id est, super omne quod in hoc seculo dulce uidetur aut iocundum, recti diligunt, id est, certissime diligunt te. Rectorum illorum primus est & erit infans iste, qui à uoce salutationis tuæ, qua salutasti me: iam exultauit in gaudio in utero meo & lætatur in te. Iam cepit exultare & lætari in te, & exultare non desinet, memor uerberum tuorum super uinum, id est, omne seculum respuens & carnalis uoluptatis commercium, uirum se deo dedicans uirginis uirgineo lactauerunt deum. ¶ O multi utriusq̄ sexus, propter hoc ita te diligunt & similitert facient. Num paruum est hoc memoriale tuum? Immo inter omnia quæcunq̄ue fecit deus memorabilia, præcipuum & omnis creature expectatione est dignum, quod is, qui angelorum cibus est, homo factus ex te propter homines, tuis uberibus lactari dignatus est.

Memores uerberum tuorum

Recti diligunt te.

Psal. lxxj.

Matth. xz

Sequitur

Sequitur.

Nigra sum sed formosa, filie Hierusalem, sicut tabernacula Cedar: sicut pellis Salomonis: Nolite me considerare, quod fusca sum: quia decolorauit me sol. Res ipsa exigit ut queramus, quousque uel quam diu beata uirgo **MARIA** mansit cum illa Elizabeth cognata sua. Vtiq; mensibus tribus, fere usque dum Elizabeth tempus pariendi impleteretur. Ille nanque mensis sextus erat illi, quæ uocabatur sterilis, quando **MARIA** nuncio bono impleta, exurgens, abiit cum festinatione in domum Zachariæ, & salutauit Elizabeth. **MARIA** autem mansit (inquit Euangelista) cum illa quasi mensibus tribus, & reuersa est in domum suam. Statimque subiungit. Elizabeth autem impletum est tempus pariendi, & peperit filium. Ergo Maria iam non erat illic, quando Elizabeth peperit filium. Cur (quereso) interfuit? Cur tanti gaudij, tantæ exultationis festiuitatem non expectauit? Cur discessum suum non distulit, donec uideret infantem quem uidisse gaudium fuit? Non ignorabat angelum dixisse ad Zachariam. Et erit gaudium tibi & exultatio: & multi in natiuitate eius gaudebunt. Item. Et ecce eris tacens, & non poteris loqui usque in diem quo hæc fiant: pro eo quod non credidisti uerbis meis. Cur non expectauit uidere hoc miraculum, scilicet eum, qui mutus fuerat, aperto ore eius & lingua eius, cum nomine **IOHANNIS** loquentem & benedicientem deum? Nonne magis ad eam quam ad quamlibet alium pertinebat congratulari, & audire uerba cantici de ore prophetantis, & tu puer propheta altissimi uocaberis, præibis enim ante faciem domini parare uias eius? Cur igitur quæ & eatenus non uenisse causam habere uideretur, ut saltem illa die ueniret, cognata cum uicinis & alijs cognatis illius, & congratularetur: e contra cum iam dudum uenisset, iccirco discessit ne interesset gaudentibus & congratulantibus. Causam nesciremus, rem ipsam, id est, discessum eius non animaduertemus, nisi excitasset intellectum uox ista, per spiritum sanctum in persona eius prolata, nigra sum sed formosa. Quid enim hoc erat? Quid putamus facturos uel dicturos fuisse uicinos & cognatos qui multi conuenerunt, si inter eos inueniretur in utero habens? Ipse Ioseph uir eius, cui desponsata erat, quoniam inuenit eam in utero habentem, cum esset iustus, nolebat traducere eam: sed uolebat occulte dimittere eam. Ergo in oculis eius nigra erat, & est adhuc in oculis siue in sensu illorum, qui cum sint filij matris suæ, de quibus postmodum dicendum est: pugnant contra eam, contradicendo nobis credentibus & confitentibus eam de spiritu sancto fuisse in pregnatam. At illa dicere poterat & ueraciter dicit, nigra sum sed formosa: nigra inquam, id est, pregnans inuenta sum: sed formosa, id est, salua uirginitate de spiritu sancto impregnata. Bene actum, optime prouisum est, ut uentura postmodum multitudine ad illud natiuitatis **IOHANNIS** gaudium, reuerteretur in domum suam, ne prius ab illis deprehenderetur in utero habens, quam ab ipso beato Ioseph, qui dignus esset corrigi per angelum dicentem, Ioseph fili Dauid, noli timere accipere **MARIAM** coniugem tuam. Quod enim in ea natum est, de spiritu sancto est. Nec istud sufficisset, nisi etiam priusquam complerentur dies Mariæ ut pareret, locum mutauisset. Poterat nanque uicinis & notis fieri occasio loquendi, quod tam cito peperit uix habens menses sex: ex quo monente angelo beatus Ioseph coniugem suam accepit. Bene igitur, & hoc prouisum est, quod exijt edictum à Cæsare **AVGVSTO**, ut describeretur uniuersus orbis, quatenus per hanc occasionem, & scriptura impleteretur, quæ **CHRISTVM** de Bethleem nasciturum prædixerat esse, & uirgo ab omni uicinatorum quæsiuone liberaretur: quomodo tam breui tempore exacto, ex quo in coniugium accepta fuerat, peperisset. Dicat igitur, Nigra sum sed formosa, filia Hierusalem. Secundum opinionem male uidentium nigra, secundum fidem recte credentium formosa. Quam nigra & quam formosa? Nigra, sicut tabernacula Cedar: niger, id est, ferus homo iure fuit eiectus cum matre sua dicente **SARA**, ecce ancillam & filium eius: non enim erit hæres filius

Luc. 1.

Cur Maria
non interfuit
parui Eliza
beth.

Responsio.

Math. 1.

Nigra sum
sed formosa

Luc. 21

Mich. 5.

Gene. 27.

- Gala. 4. res filius ancille cum filio liberę, & è regione omnium fratrum suorum in solitudine fixit tabernacula, ita & ego iure eicienda uisa sum, ita ut uir meus Ioseph nollet traducere, sed uellet occulte dimittere me. Multum erat miserationis in eo, quod occulte dimittere uoluit, cum lex multo asperius censeat de puella eiusmodi: qualis ego, dum pregnant essem, poteram existimari. Ergo nigra ego sicut tabernacula Cedar: quia sicut ille cum matre sua, ita & ego cum eo quod conciperam uidebar eicienda, uiri mei domo & hereditate indigna. Cedar (ut iam dictum est) pertinet ad Ismahel. Quare autem magis hic placuit dicere tabernacula Cedar, quam tabernacula Ismahel? Videlicet quia Cedar tenebrę, Ismahel interpretatur exauditio dei, magisque nomen tenebrarum, quam exauditio dei, congruit meę que putabatur ingenij nigredini. ¶ Contra, sicut pellis Salomonis, id est, exterior cultus & omnis dignitas sapientissimi regis incomparabiliter splenduit, ita ut nullus ei regum poterit unquam comparari, ita & uirginitatis meę splendor præ omnibus sanctis & filiis regni dei, est admirabilis, nec ei qui ex me natus est, quisquam sanctorum, nec ipse Isaac, eidem Cedar longe prælatus & præferendus, potuit unquam uel poterit comparari. Quare autem non dixi, sicut Salomon, sed sicut pellis Salomonis? Videlicet, quia formosa quidem pellis Salomonis, sed non ipse Salomon ualde formosus fuit. Intus enim quandam deformitatem habuit, etiam quando fulgebat formositas pellis. Dixit enim dominus illi, Quia habuisti apud te hoc, & non custodisti pactum meum & præcepta mea quę mandauit tibi disrumpens scindam regnum tuum, & cætera. Quid nam est dicere, habuisti apud te nisi ac si diceret, qualem te nunc ostendisti, sequendo deos alienos: talis eras etiam, cum de foris me honorares, omni adoratione & pulchri templi edificio. Igitur melius dicere uult, sicut pellis Salomonis, quam sicut Salomon, ita formosa sum, quia non sicut habuit apud se, sed sicut de foris edificauit templum manufactum, & sicut dixit, Sapientia edificauit tibi domum: ita ex me deus templum tibi non manufactum & non manufactam sapientiam tibi edificauit domum. ¶ Nolite ò filię Hierusalem considerare me, quod fusca sim, id est corrupta, quia quod tumentem uterum habeo, quod inuenta sum in utero fusca sim, id est corrupta, quia uirum non cognosco, sed ita decolorauit me sol. Verus sol, & sole deus longe pulchrior, semetipso me impleuit, de semetipso uterum meum tumentem reddidit. Hocine est decolorari? Non apud uos ò filię Hierusalem, quę habetis oculum simplicem, sed apud superbiorum cogitationes, quorum nequam est oculus. Non erat nequam oculus Ioseph, sed quandam excusabilem ignorantię nebulam habens, cito purgatus est, dicente sibi Angelo domini, quod sana cute decolorata essem, quam non flamma ignis de deorsum, sed desuper sol decolorauit, quod salua uirginitate grauida essem: quam non uir terrenus, sed pater cœlestis, de spiritu sancto grauidam fecit. Non ita cæteri omnes cognitam ueritatem sequuntur. Sed quid? Filij matris mee pugnaverunt contra me, posuerunt me custodem in uineis, uineam meam non custodiui. ¶ Filij matris mee, Iudei sunt, filij synagogę, immo qui se dicunt Iudæos esse, & non sunt, sed sunt synagoga Satana. Isti pugnaverunt, id est, certissime pugnant contra me, considerantes & considerate uolentes, quod fusca sim, quod non uere decolorauerit me sol, sed nigra sim nigredine omnimoda sicut tabernacula Cedar. Hinc ab illis passa sum uel patiar pugnas uerborum, pugnas linguarum blasphemantium. Prædicatum est eis, quod non nigra, immo (ut iam dixi) formosa sim sicut pellis Salomonis: sed contra pugnaverunt repleti zelo, & contra dixerunt propugnatoribus meis blasphemantes. Diximus ergo, Vobis oportebat primum loqui uerbum dei, sed quoniam repellitis illud, & indignos uos iudicatis æternę uitę, ecce conuertimur ad gentes. Sic enim præcepit nobis dominus. Posuit te in uicem gentibus, ut sis in salutem usque ad extremum terrę. ¶ Hoc modo posuerunt me custodem in uineis, id est, in gentibus, quę non quidem erant, sed ex mea custodia factę sunt uineę domini. Posuerunt inquam, id est, ut ego ponerer, effecerunt per incredulitatem suam. Non enim ego prior illos, sed ipsi priores me repulerunt, & custodiam ea se in indignos iudicauerunt. Igitur iusto iudicio tales matris meę filios reliqui & uineam meam non custodiui, gēte meam non adiuui, nō defendi quin uenirēt locūq; & gēte tollerēt Romani. Putauerunt
- Formosa sicut pellis Salomonis.
3. Reg. 11.
- Prouer. 9.
- q; fusca sim.
- Matth. 6.
- Apoca. 3
als† in synagoga
- Actu. 13
- Esa. 42
Posuerunt me custodem in uineis,

uerunt, quod si me repulissent, errare deberem in solitudine, sicut Cedar vel sicut Agar. Verum non ita est. Pro una uinea, quæ debuit esse mea, utpote gens mea, sanguis meus, & caro mea, multas uineas acquisiui, multas ecclesias in gentibus dilataui, quæ omnes custodiam meam habent, & habere desyderant, de meritis meis præsumentes, de intercessionibus meis confidentes, & pro huiusmodi custodia clamantes ad me iugiter. Hæc ad filias Hierusalem elocuta, quales refugit (ut supra iam dictum est) ne consideraretur ab eis, & inueniretur in utero habens, in illa frequentia uenientium ad Elizabeth, ut congratularentur ei: mox ad dilectum conuersa, dicit. **L. Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie: ne vagari incipiam per greges sodalium tuorum.** Insensum uocis huius quærenti, nec dubitanti mihi, quin ueraciter congruat tantæ tamq; beatæ uirgini, magnum & mirum sese ingerit, & aperit sacramentum illius euangelicæ lectionis. Cum factus esset IESVS annorum duodecim, ascendentibus illis Hierosolimam secundum consuetudinem diei festi, consummatisq; omnibus, cum redirent, remansit puer IESVS in Hierusalem, & non cognouerunt parentes eius, & cætera usque, & dixit mater eius ad illum. **Fili, quid fecisti nobis sic, Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te.** Quid enim? Nunquid casu gestum est, ut puer IESVS remaneret in Hierusalem, & parentes eius illum esse in comitatu existimarent, requirerent inter cognatos & notos, & non inuenirent, regressi in Hierusalem requirentes, post triduum inuenirent, non quomocunq; uel ubicunq; sed in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos, & interrogantem? Nunquid hoc Euangelista tam diligenter scriberet, nisi rem sacramenti plenam esse sciret? Sunt & alia multa (inquit IOHANNES) quæ fecit IESVS, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere eos, qui scribendi sunt, libros. Si solam spectes rem gestam: quantum est hoc inter alia tam multa, ut illis omisiss ab Euangelista non deberet omitti? **¶ Igitur & in uoce ista indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie: & in illa re gesta, qua dixit eadem diligens & dilecta, Fili quid fecisti nobis sic: ecce pater tuus & ego dolentes querebamus te: unum idemq; mysterium spectare iuuat.** Quid enim est comitatus de die festo redemptum, nisi frequentia uel ritus carimoniarum Iudaicarum, carimoniarum carnalium; ista namque, mandata uitæ non præcesserunt, sed comitata sunt, & si ritè consideres legis ordinem, postquam præcepta bona data sunt, quæ faciens homo uiueret in eis, ista carimoniarum præcepta quæ non bona, in quibus non uiuerent, à reatu uituli sumpserunt initium, & hoc erat iugum grauissimum, quod neq; nos (ait Petrus Apostolus) neque patres nostri portare potuimus. Super his magna conquisitio futura erat, & facta est: sicut in actibus Apostolorum legimus. Et quidam descendentes de Iudæa, docebant fratres, quia nisi circumcidamini, non potestis salui fieri, & quia oportet præcipere, seruari legem Moysi. Hoc erat, parentes Iesu existimare, Iesum esse in comitatu. Sed non erat ibi Iesus. Immo erat, & esse illum oportebat, in medio doctorum, audire & interrogare uerba uitæ. Hinc per Hieremiam prophetam fuerat prædictum. **Quia non sum locutus cum patribus uestris, & non præcepi eis in die qua eduxi eos de terra Aegypti, de uerbo holocaustorum & uictimarum: sed hoc uerbum præcepi eis dicens. Audite uocem meam & ero uobis deus, & uos eritis mihi populus: & ambulate in omni uia quam mandauì uobis: subauditur, in monte Oreb, ante reatum uituli, ubi iustificationes & præcepta uitæ dedi, scripta in tabulis digito dei. ¶ Horum discernendorum utique magistratam te esse oportebat ô beata Maria, & magistra magistrorum, id est Apostolorum, iuxta illud Fons hortorum puteus aquarum uiuentium, quæ fluunt impetu de Libano. An quia spiritus sanctus illos docuit, & circumtæ uocis magisterio non illis opus fuit? Immo uox tua uox illis fuit spiritus sancti, quicquid supplementi opus erat eisdem mortalibus uel testimonij, ad confirmandos singulorum sensus, quos acceperant ab eodem spiritu, diuidente singulis, prout uult, ex religioso ore tuo perceperunt, instructo ad loquendum, bene composito ad tacendum, prout tempus erat opportunum. An quia loco supra memorato de Actibus Apostolorum, ubi facta seditione propter carimonias Iudaicas conuenerunt APOSTOLI & seniores, uidere de hoc uerbo, nullam tui mentionem scriptura fecit, idcirco pu**

Gene. 16, 21.

Lucæ. 2

Iohan. 21.

Mysteriū de abolendis carimonij's Iudaicorum.

Leuit. 18

Ezech. 20.

Exod. 32

Actu. 15.

Hiere. 7.

Exodi. 20.

Cant. 4.

1. Cor. 12

Actu. 15.

circo putandum est, quodd conuentus ille te omiserit, & sanctum de tuo pectore de tuo ore spiritum non consuluerit: Imò & illic & in cæteris agendis tu princeps, omnem soluti quæstionem: ita tamen, ut non clamares, neque contenderes, neque audiretur uox tua foris: quia (sicut ante nos dictum est) tu sola es uirgo quæ uniuersam hæreticam prauitatem interemisti. Dixeri ergo, Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie: ne uagari incipiam per greges sodalium tuorum. Indicari tibi flagitabas, ut alijs indicare scires. Sed dico, Nunquid nesciebas? Nunquid quod propheta scierunt, tu ignorabas? Vtique nescires: nisi desuper indicatum tibi fuisset. Et deus tuus filius tuus præsciebat, quodd resurrectorum esset à mortuis: & tamen in persona eius Psalmista dicit.

Esaiæ. 42
Psal. 40.
Maria nõ nesciebat, & tamen dolens quærebat.

Tu autem domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis. ¶ Dicit aliquis, Quid ergo est quod in supradicto loco euangelij, dum ista significarentur, dixit, Fili quid fecisti nobis sic, ecce ego & pater tuus dolentes quærebamuste, & cætera usque, & ipsi nihil horum intellexerunt? Ad hæc inquam. Et quid illud est quod Euangelista continuo intulit: & mater eius conseruabat omnia uerba hæc, conferens in corde suo? Igitur ecce duo quasi repugnantia. Si enim non nesciebat, quomodo quarens dolebat: dolens quærebat? Si autem nesciebat, quomodo uel quibus in corde suo conseruabat? Ergo neque à dextris, neque à sinistris sermo sit, quia ueraciter magna hæc prophetissa, quid ageretur non ignorabat, quoniam gratia plena erat: & tamen dolens quærebat, quoniam diuina pensationi diuinæ, ipso suo silentio seruiens, quamuis cum illis quærentibus quæret, tempus tacendi custodiebat, & dolentibus condolebat. Quomodo autem dicenti, indica mihi, responsum est ex persona dilecti? Nam & percunctatio & causa percunctationis, melius cum responsione explanari poterit.

Pulchritudo Mariæ, fides & humilitas.

¶ Si ignoras te o pulchra inter mulieres regredere & abi post uestigia gregum: & pascce hædos tuos iuxta tabernacula pastorum. ¶ O pulcherrima mulierum, o benedicta inter mulieres, cuius pulchritudo benedictio est, cuius pulchritudo ipse benedictus fructus uentris tui est, talis ac tanta causa tua est, ut sit te ipsam non ignores, statim scias illud quod quæris, dicens, Indica mihi, ubi pascas, ubi cubes in meridie: nec uerendum tibi sit, ne uagari incipias per greges sodalium meorum, id est, per conuenticula quæ fiunt circa cathedras siue doctorum nas scribarum & pharisæorum, qui sese mihi sodales siue pares faciunt, qui in carnis

Roma. 10.

Lucæ. 1.

nijs suis iustificari uolunt, qui suam querentes statuere iustitiam, iustitiæ dei, que CHRISTVS est, subiecti non sunt. Quid enim? Vnde pulchritudinem istam acquisisti, ut sis pulcherrima mulierum? ex fide & humilitate, an ex operibus legis? Nonne ex fide & humilitate? Nam & beata quæ credidit, ait illa prophetissa, illa cognata tua Elizabeth, repleta gaudio, & exultans in spiritu sancto cum infante in utero suo. Beata (inquit) quæ credidit, quoniam perficientur ea quæ dicta sunt ei à domino. Non dixit, beata, quæ inuenta est in operibus legis, Ecce beatitudo ex fide. Tu quoque statim cecinisti. Quare respexit humilitatem ancillæ suæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Et ecce beatitudo ex humilitate. Ergo ex fide & humilitate, immò fides & humilitas tota pulchritudo tua est, & hic est locus requietionis meæ. Locus in quo dilectus tuus pascendo & cubando, delicietur in meridie, id est, in hoc tempore plenæ gratiæ: quando figura iam præterita, res illuxit: umbra depulsa, sol ueritatis ascendit. ¶ Si hoc ignoras consequens est, quodd dixi, egredere & abi post uestigia gregum, uidelicet eorum qui in lege uel in carne iustificari uolunt: & pascce hædos tuos iuxta tabernacula pastorum, id est, carnales habe alumnos secundum imitationem supradictorum sodalium meorum: quorum omnium cuncti greges, non oues, sed hædi sunt: utpote à peccato suo non iustificati, immò in peccato suo morituri. ¶ Cui post hac licebit in carne gloriari: Ecce illi, quæ de carne sua uerbum carnem factum peperit, si ignorat se, subauditur, unde altissimo placuerit, dicitur, egredere & abi. Et in euangelio cum extollens uocem quædam mulier de turba, dixisset, Beatus uenter qui te portauit, & ubera quæ suxisti: quid responsum est ei? Quinimò, beati qui audiunt uerbum dei, & custodiunt illud. Hæc enim causa principalis est effectiua beatitudinis, & sine hac beata non potuisset esse uel dici. ¶ Attamē perseueranter & irrefragabiliter dicimus, beatus uenter qui te portauit, & ubera quæ suxisti & bene

Colof. 2.
Abi post uestigia gregū.

Iohan. 8.

Lucæ. 11.

Beatus uenter qui te portauit.

¶ Si hoc ignoras consequens est, quodd dixi, egredere & abi post uestigia gregum, uidelicet eorum qui in lege uel in carne iustificari uolunt: & pascce hædos tuos iuxta tabernacula pastorum, id est, carnales habe alumnos secundum imitationem supradictorum sodalium meorum: quorum omnium cuncti greges, non oues, sed hædi sunt: utpote à peccato suo non iustificati, immò in peccato suo morituri. ¶ Cui post hac licebit in carne gloriari: Ecce illi, quæ de carne sua uerbum carnem factum peperit, si ignorat se, subauditur, unde altissimo placuerit, dicitur, egredere & abi. Et in euangelio cum extollens uocem quædam mulier de turba, dixisset, Beatus uenter qui te portauit, & ubera quæ suxisti: quid responsum est ei? Quinimò, beati qui audiunt uerbum dei, & custodiunt illud. Hæc enim causa principalis est effectiua beatitudinis, & sine hac beata non potuisset esse uel dici. ¶ Attamē perseueranter & irrefragabiliter dicimus, beatus uenter qui te portauit, & ubera quæ suxisti & bene

& bene dicimus, scientes quia hospitium uentris sui, quod creatori suo præbuit, & alimoniam lactis sui, quod ori eius ministravit, fide præciosa, & humilitate gratiosa cõmuniuit, atq; perornauit, compleuit & custodiuit, nullam habens unquam ignorantiam sui. Sequitur. *Equitatus meo in curribus Pharaonis assimilauit te amica mea.* Hoc est quod te nolo ignorare, & quod si rite perpendis ð amica mea, non ignoraste. Quisnam fuit ille meus equitatus in curribus Pharaonis. Vel quomodo in curribus Pharaonis? Magnam & mirum spectaculum respicienti, inde currus Pharaonis, hinc equitatum meum. Currus nanque Pharaonis ualde multi, ferro armati, pleriq; etiam auro uel argento insigniti fuerunt: equitatus autem meus uirga una fuit, uirga Moyfi & Aaron. Virga illa contra deuorauit uirgas Magorum: deinde percutiens aquas fluminis uertit in sanguinem, deinde de extensa super fluuios & super riuos ac paludes eduxit ranas super terram Aegypti, deinde percussit puluerem terræ & facti sunt cyniphes in hominibus & in iumentis, deniq; impleuit domos Aegyptiorum muscis diuersi generis, deinde fecit ut morerentur omnia animantia Aegyptiorum: & deinde facta sunt uulnera uesciarum turgentium, deinde extensa in coelum fecit tonitrua & grandinem mixtam igni ac discurrentia fulgura super terram Aegypti: deinde extensa super terram ascendere fecit locustam, & deuorauit omnem herbam quæ residua fuit grandini: deinde extensa in coelum, fecit ut essent tenebræ horribiles in uniuersa terra Aegypti: nouissime eleuata super mare, uertit illud in siccum, & diuisit aquam, & transferunt filij Israel per medium maris, iterumq; rediit super mare, operuit aquis currus & equites cuncti exercitus Pharaonis. Recte ergo uirga talis dicitur equitatus domini, quæ contra tot currus & equites Pharaonis sola suffecit & uictoriam peregit. ¶ Quomodo uel in quo tali equitatu meo amica mea assimilauit te? Videlicet in eo, quod posita coram domino uirga illa in tabernaculo testimonij, sequenti die inuenta est geminasse, & turgētibus gemmis eruperant flores, qui folijs dilatatis, in amygdala deformati sunt. Erant enim quidam similes istorum sodalium meorum, pro sacerdotio contendentes, & concilia sua trahentes aduersus Moysen & Aaron: sicut isti sodales mei, sacerdotium sibi uendicant, in carnibus thaurorum & sanguinem hircorum, aduersus sacerdotium meum, sacerdotium æternum secundum ordinem Melchisedech iuramento firmatam. Dixi ergo. Refer uirgam Aaron in tabernaculum testimonij, ut seruetur ibi in signum rebellium filiorum Israel, & quiescant quærelæ eorum à me, ne moriantur. Illi signum, illi equitatus meo assimilauit te amica mea. Sicut enim uirga illa, uirgas maleficorum & incantatorum deuorauit, & omnem superbiam Aegyptiacam obtriuuit, ac deinde germinauit, frondit, floruit, & fructum protulit, non plantata, non succo terræ animata, sed uirtute coelesti supra usum naturæ prouecta, sic tu pulcherrima mulierum, amica mea, cunctam prauitatem hæreticam interemisti, superbiam diaboli deiecisti, conceptu florida, partu fructifera, uirgo inceptu, incorrupta i partu, uirgo ante partum, incorrupta post partum. Nonne igitur pulcherrima es mulierum? Vere pulcherrima. *Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis: collum tuum sicut monilia.* Pulchritudo tua pudicitia est, quæ multum apparet & spectabiliter lucet in genis tuis, quia non foris uagaris oculis, sed sicut solitaga & auis castissima turtur, solitudine delectaris, & solitariam te angelus inuenit atque salutauit. Non ita pulchræ sunt genæ mulieris, qualem Sapientia denotat, ornatum in quibus meretricio præparata, ad capiendas animas, garrula & uaga, quietis impatiens, nec ualens in domo consistere pedibus suis. Verum ut taceam de eiusmodi, pudicarum omnium uirginum, uiduarum atque continentium, pudor siue pudicitia, religiositas aut uerecundia, tuis genis, tuis oculis comparata, non est uerecundia, non est pudor, non est, aut uix meretur dici pudicitia. ¶ Adde quod collum tuum sic est sicut monilia. Sicut enim monilia muniunt matronarum pectora pudica, unde & dicuntur monilia, eo quod pectus muniunt, ne quis extraneus, id est, impudicus manum suam iniiciat, ita & collum tuum munit uerba tua, non solum ne quid ociosum aut noxium siue inordinatum per uocem erumpat, uerum etiam ne ipsum bonum tuum, secretum tuum, diuinum mysterium tibi creditum, leuiter uiam uel uocem inueniat, ut auris aliena, siue filia aliqua, quæ uis uideatur esse filia Hierusalẽ, quæ forte custodire nesciret

Equitatus domini uirga Aaron.

Exodi. 7. & c.

Exodi. 14.

Maria assimilatur uirgæ Aaron. Nume. 17.

Hebræ. 9. Psal. 109. Nume. 17.

Pulchræ sunt genæ tuæ.

Collum tuum sicut monilia.

XII. RVPERTI IN CANT. CANTICO. CAP. I.

Matt. 7. nesciret huiusmodi margaritas, sicut custodiri oporteret propter porcos, maximeq; propter Herodem & eius complices. Verè igitur pulcherrima mulierum, pulcherrima in generis, pulcherrima in collo, id est, tam oculorum q̄ uerborum tuorum moderamine decentissimo. Quid ad hæc dicunt amici uel familiares tui: quales primi fuerunt apostoli: *L. Murenulas aureas faciemus tibi, uermiculatas argento.* Murenula quoddam colli ornamentum uulgo sic uocatum, iccirco, q̄ scilicet auri metallo in uirgulas lentescente quædam ordinis flexuosi cathena contextitur, in similitudinem murenæ serpentis. Hæc & interdum auri atq; argenti textitur uirgulis. Vnde hic dicitur, murenulas aureas, uermiculatas argento, faciemus tibi. ¶ Aurum & argentum idem significant hic, quod & in psalmo cum dicit, Pennæ columbæ de argentea: & posteriora dorsu eius in pallore auri. Aurum in dorso uel in posterioribus columbæ interior est sensus sacræ scripturæ, argentum uero sermo exterior, cuius nitore nullo modo comparari possunt lepores siue exornationes eloquentie mundanæ, quantumlibet exquisitæ fuerint siue accuratæ. Ergo per murenulas aureas argenteo uermiculatas, rectè intelligimus sermocinationes sanctorum, sensibus aureas: elocutione nitore argenteas, siue luculentas. Est igitur sensus, O uirgo uirginum quomodo factum est istud? Quia nec primam similem uisa es nec habere sequentem. Laxa uocis iter, & collum tuum silentio communitum pande interdum, & tuis auribus amicorum fidelium, uel breuiter eloquendo committe secretum, ut dicas nobis, quomodo uel per quid altissimo complaueris: qualis ille tibi fuerit, primum in corde siue in utero, deinde in cõuictu siue in colloquio, dum lactares uberibus, dum gestares eum uulnibus tremētibus? Sumus enim fidei artifices, argenti fideles, & ad laudē illius, qui tibi hæc magna fecit, faciemus murenulas ueritatis, ornamenta benedictionis & gratiæ actionis, benedicendo & gratias agendo, quæ sic fecit tibi, ita ut non sit locus, ubi uox laudis huius non audiatur, uox sonora, laus altisona, quæ tuum nomen concelebrans, iugiter te ambiat, & quodammodo de collo tuo dependeat. *L. Bunnus esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. Fasciculus myrte dilectus meus mihi inter ybera mea commorabitur. Botrus cypri dilectus meus mihi in uinetis Engadi.* Hoc dico uobis o amici: & hoc aurum uerum est. Si habetis argentum, facite (ut dixistis) murenulas mihi: imò non mihi, sed domino, memores illius dicti Sapientis. Glorificantes dominum quantumcumq; potueritis, superualebit adhuc, & admirabilis magnificentia eius. Benedicentes dominum, & exaltate illum, quantum potestis, maior est enim omni laude. Exaltantes eum replemini uirtute, ne laboretis, non enim perueneritis.

Quid murenula.

Psal. 67. Aurum in sensu, argentum in sermone.

Ecc. 43.

Rex in accubitu suo, est filius in sinu patris.

Iohan. 8. Nardo comparat humilitas Mariæ.

¶ Quid enim? Cum esset in sinu uel in corde patris, de illis altissimis suis respexit humilitatem meam. Hoc est quod dico. Dum esset rex in accubitu suo: nardus mea dedit odorem suum. Quid enim est uel erat accubitus regis, nisi cor uel sinus patris? Illi supradicti pastores uel sodales eius, qui sese pares ei faciunt, & greges non ouium, sed hædorum post se trahunt dixerunt, quod ante me rex iste non fuerit, quod ex me initium sumpsit, q̄ homo tantum & supra hominem nihil in eo sit. At ipse prius q̄ ego essem, imò & ante q̄ Abraham fieret, est & erat, & in illo accubitu suo erat. Nam in principio erat uerbum, & uerbum erat apud deum. ¶ Dum ita esset nardus mea dedit odorem suum, & hoc odore delectatus, descendit in uterum meum. Olim in Eua malo superbiæ factore offensus, & ob hoc ab humano genere auersus fuerat: nunc autem delectatus bono odore, nardo humilitatis meæ: sic ad genus humanum conuersus est. Propterea nardum meam dico humilitatem meam, quia sicut nardus herba aromatica, paruo quidem frutice uel parua spica, nequaquam in altum se subleuat, sed comosa atq; odoratissima, flore optimi odoris atq; radice sua uoluptatis uel utilitatis: sic humilitas mea, suo quidem arbitrio uel iudicio parua est res, nimirum ex uoluntate regis, sed iudicio regis preciosior est cunctis operibus legis, in quibus homines iusti sibi uideantur atq; magnifici: ipsumq; regem & patrem eius deum, sanctum quoq; spiritum, unice delectat, uelut suauis odor, qualis quatuorq; de nullo unquam usq; ad ipsum spirauit uel spirare potuit sacrificio. O amici, hoc ego experta sum. Humilitatem meam de illo accubitu suo sensit & respexit, & ualde delectatus est, & placuit sibi, quod in isto sexu tantam humilitatem inuenit: in isto (inquam) sexu, à quo initium superbiæ generi humano superueniens, totam massam corrupit. ¶ Prius in uirili q̄ in isto sexu fidam humilitatem inuenit, & inter ceteros in ista

in ista gratia duo uiri ualde nominati sunt, scilicet Abraham et David, qui & ex uerbis suis cognosci possunt, q̄ humiles fuerint in oculis suis. Abraham quippe, cum tantus esset, ut cū eo deus loqueretur, & amicus illi haberetur: non tamen oblitus sui. Loquar (inquit) ad dominū meum, cum sim pulvis & cinis: David quoq; cum esset unctus rex, & Saul persequeretur eum, quem persequeris (ait) rex Israel, quem persequeris? Canem mortuū & pulu- cem unum. Propterea non solum non confunditur deus uocari eorū deus, uerum etiā istis duobus iurare deum altissimū non piguit, factusq; se hoc mysterium o amici quod in me ce- nitis. In isto sexu tandem gratiam eandem, & fortassis abundantiorē inuenit. Nolite incum- bere mihi, ut explicem, quantum in me humilitatem, mitis & humilis corde inuenerit. Nō possum eloqui, non possum uerbis consequi, Res ista non est effabilis. Quid uel quale sit hoc bonū, nemo scit, nisi qui accipit: Et cum acceperit, nulli nisi deo potest effari: qui ut ui- deret, sic intelligit. Hoc tantū dixerim, quia requies est mentis: & qui hanc inuenit, sine du- bio requiem animæ suæ inuenit. Ego in omnibus requiem istā quesui, & uidit rex respici- ens ubi nardi huius ex me odorem sensit: uidit (inquam) q̄ requiescere posset hic in suauita- te animæ quietæ, id est humilis, descenditq; de illo accubitu suo, & requieuit in tabernacu- lo meo. Hic requieuit, hic habitauit totis nouem mensibus, & cuius erat dominus, eiusdem ancillæ suæ factus est filius. Vultis audire amici, qualis exinde fuerit iste dilectus meus mihi, & ego illi. Ecce dico uobis, Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi: inter ubera mea commorabitur. Conferte istud illi dicto unius ex uobis, unī ex amicis iusti Symeonis. Ecce (inquit) hic positus est in ruinā & in resurrectionem multorum in Israel, & in signū, cui contradicetur. Et tuam ipsius animā pertransibit gladius. Dico adhuc, Botrus cypri, dile- ctus meus mihi, in uineis Engadi. Si hæc scitis, si ista rite perpenditis: profecto in me inue- nitis, & unde mecū compungamini: & unde mecū dulciter consolemini. ¶ Nolite solum attendere horā uel diem illam, in qua uidi talem dilectū, ab impijs cōprehensum male tra- ctari, scilicet illud, spinis coronari, flagellari, crucifigi, felle & aceto potari, lanceari, mori, et sepeliri. Nam tunc quidē gladius animam meam pertransiuit: sed antequam sic pertransi- ret longū per me transitum fecit. Prophetisa namq; eram, & ex quo mater eius facta sum sciuī eū ista passurum. Cum igitur carne mea taliter progenitum, talem filiū sinu meo fo- uerem, uinis gestarem, uberibus lactarem, & talem eius futurā mortem semper præ oculis haberem, & prophetica, imō plus q̄ prophetica mente præ uiderem: qualem, quantumq; q̄ prolixam me putatis maturi doloris pertulisse passionem. Hoc est qd̄ dico. Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi: inter ubera mea cōmorabitur. O commoratio, dulcis quidem sed plena gemitibus inenarrabilibus. Ad ubera de foris stringebatur, & eisdem lactabatur uberibus, simulq; inter ubera intus in corde futurorum præscio, semper parebat: quali esset morte moriturus. Veruntamen & illud sciebam, q̄ esset resurrecturus. Huius rei præsciē- tia dulcis erat. ¶ Igitur dilectus meus mihi & fasciculus myrrhæ, quia moriturus, & botrus cypriæ: quia resurrecturus, & ultra non moriturus. Botrus (inquam) cypri, uidelicet ter- ra uel insula, botros prædulces, uinumq; optimum afferentis, quia non quaecunque, sed optimū est uinum resurrectionis, & hoc inuenies Engadi, id est, fontis hœdi, hoc em̄ inter- pretatur Engadi. Cur ergo ita dixerim? Iccirco nimis, quia meus iste dilectus, non iustos, sed peccatores uocare uenit, ut resurgant in resurrectione prima, qui fuerant per peccatū mortui, & hoc in fonte hœdi, in fonte baptisimi, in lauacro regenerationis: quo regenera- ti, sicut oues, qui fuerant hœdi: sicut sancti, qui fuerunt peccatis obnoxii. Ad huius- modi fontem uenientes iam non uineæ sunt, sed uineæ fiunt: ab alio translati, in alio plan- tati. Vnde & quilibet eorū dicit. Si em̄ complantati facti sumus similitudini mortis eius: si- mul & resurrectionis erimus. In istis plantationibus, in istis uineis apparet iste Botrus Cy- pri, sapit dulcedo resurrectionis istius dilecti mei. Desyderatis scire, qualis interea mihi in colloquio fuerit. Talis utiq; qualis ex uerbis istis debet intelligi. **L** Ecce tu pulchra es a- nimæ mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum. ¶ Quid em̄ erat illum hæc & cæte- ra huiusmodi dicere ad me, meq; illi sic & sic respondere, nisi me atq; illum de scripturis, quæ de me & de illo erant, q̄ familiariter tractare? Nam hoc ipsum, ecce pulchra es, nonnē de il- lis scripturis est: Ecce (inquit Esaias) uirgo concipiet & pariet filiū, Item, Et egredietur uir-

Humilitas
Abrahe &
David.
Gene. 18
1. Reg. 14.

Mat. 11.

Ecc. 2. 4.

Lucæ. 2.

Fasciculus
myrrhæ.

Botrus cypri

Lucæ. 5.

Apoca. 20

Tit. 5.

Rom. 6

Scripturæ de
Christo &
Maria.
Esa. 7.

b ga de ra

Esaia. 7. ga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet: & requiescet super eum spiritus domini, spiritus sapientiae & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiae & pietatis & replebit eum spiritus timoris domini. Hoc ergo dicebat. Ecce o amica mea completum est in te, quod ille praenunciabat. Quando enim nata es de domo David, tunc egredia est uirga de radice Iesse: quando (inquam) nata es, quae tanto humilior es hominibus huius seculi quanto uirgula quae uis, minor & gracilior est grandibus cedris, & quercubus magnis de quibus idem propheta, dicturus, & egredietur uirga, praemisera. Ex excelsi statura succidentur, & sublimes humiliabuntur, & subuertentur condensa saltus ferro, & Libanus cum excelsis cadet. Quando autem ego ex te natus sum, tunc de uirga flos ascendit, super quem requiescit septiformis spiritus domini. ¶ Ecce ergo tu pulchra es, & iterum dico, ecce tu pulchra es: pulchra decore uirgineo, pulchra unigenito filio. Taliter geminata, nullius unquam fuit, nullius unquam erit pulchritudo. ¶ Adhuc addo istud, pulcherrimum oculi tui columbarum. Qui nam sunt oculi columbarum, nisi dona septem gratiarum, id est, septem spirituum super me requiescentium? Septem namque oculi, qui iuxta Zachariam prophetam in uno lapide sunt, septem sunt spiritus dei, qui iuxta iam dictum Esaiaem prophetam super florem requiescunt. Isti oculi mei, sunt oculi tui, oculi columbarum, oculi omnium gratiarum. Omnium quippe gratiarum uel spirituum tu esse etiam es particeps, ex quo me cassis uisceribus suscepisti, super quem requiescit & in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Hoc eo dicente mihi, quid ego illi? **Ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus, lectulus noster flozidus, tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia cypressina.** ¶ Haec ego illi. Considerate diligenter o amici, qualis sit ista ordinatio huius scripturae, scripturae cantabilis, in qua secretum nostrum, secretum dilecti & dilectae contemplari desideratis. ¶ Et hic & in ceteris quae sequuntur, non ego dilectio & ille mihi, sed dilectus meus mihi & ego illi: nisi quod semel audistis, ego dilectio meo, & ad me conuersio eius. Fere in omnibus dilectam honore praenit dilectus, utpote matrem filius. Ille mihi, ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra: & ego illi, ecce tu pulcher es & decorus dilecti mei. Ille mihi, sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias: & ego illi, sicut malus inter ligna sylvarum, sic dilectus meus inter filios. Quid de hoc censetis? Nonne ille cum deus & homo sit, debuerat ab homine modis omnibus honore praenitiri? At ille in hac disciplina totum principatum possidebat. Huic apostolus ad Philippenses cum dixisset, nihil per conuentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate superioris sibi inuicem arbitantes, non quae sua sunt, singuli considerantes, sed ea quae aliorum: protinus ait. Hoc sentite in uobis, quod & in Christo Iesu, qui cum esset in forma dei, & cetera. Ille namque sicut in ceteris, ita in consideratione mei, semetipsum humiliavit, quodammodo non considerans, quod ipse esset deus, sed considerans, quod essem ego mater, & ipse filius, superiorem sibi arbitrabatur, quemadmodum & Euangelista uult intelligi, cum dicit, Et descendit cum illis & erat subditus illis. Itaque cum dilectus meus mihi, ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum: & ego illi, ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus. Scitote amici, quia uerba ista non a summis labris ueniunt, sed rationis & ueritatis istae uoces habent fundamentum. Ille namque ueraciter in me ueneratur, quod sua mater & uirgo: ego in illo adoro, quod sit deus & homo. Dico ergo. Ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus. ¶ Dicis mihi. Ecce tu pulchra es: & ego dico tibi, ecce tu pulcher es. Ex quo ego pulchra facta sum, ex eo tu, qui semper pulcher fuisti, pulchrior factus es. Nam uere in eo pulchritudinem tuam adauxisti quod cum deus esses, homo dignatus es fieri. Hinc tu pulcher & decorus, ita pulcher, ut sis ipsa substantia pulchritudinis: ita decorus, ut sis ipsum decus humani generis. Vere ergo dicis mihi, ecce tu pulchra es: & ego, dico tibi, ecce tu pulcher es, quia tu pulchritudo mea es. Quae ergo pulchra sum, totum tibi attribuendum est. Neque enim uirga floris, sed flos uirgae pulchritudo est. Igitur non nisi opinione falsorum atque fallentium nigra sum ego sicut in bernacula Cedar. Nam e contra pulchra ego sum, & pulcher es tu, & lectulus noster floridus lectus in quam, id est, uterus meus, in quo tu quiescisti totis nouem mensibus, & saluo uirginitatis meae sigillo egressus es flos pulcherrimus, nec iam in desertum eiciemur sicut in bernacula Cedar, imo in ciuitate nostra domos habebimus, & habebimus diuitias multas, & praestas

Gemina pulchritudo Mariae. Oculi columbarum, septem dona spiritus.

Colof. 2.

Dilectus dilectam praenit honor, ut filius matrem.

Philip. 2.

Luca. 2.

Qualis pulchritudo & decor dilecti.

& præclaras, scilicet ecclesias. Nam talium domorum nostrarum tigna cedrina, & laquearia sunt cypressina. Nam sicut cedrus impuitibile lignum atq; odoriferum, & cypressus lignum cedro penè proximum, uirtutis eximiae sunt, templorum quoq; trabibus apta, impetrabili soliditate nunquam oneri cedunt, sed ea, qua in principio fuerint, firmitate perseverant: ita domestici nostri apostoli atq; apostolici uiri, doctores ecclesiarum atq; prælati, perpetuae uirtutis atq; firmitudinis indeficientes erunt, & domus quoq; manufactæ nostræ stabunt, quam diu durabit seculum, titulum habentes, locus terribilis, aula dei, porta coeli. Hic fructus, & adhuc locupletior, te florem nõ decidentem sequetur. Quid ad hæc dilectus? **L. Ego flos campi & lilium conuallium.** Vt tu dicis o amica mea, pulcher ego sum & decorus, nam ego flos campi & lilium conuallium, id est, decus generis humani, & honor parentum humilium, patrum spiritu pauperum, scilicet Abraham, Isaac, & Iacob, David quoq; & cæterorum: qui & si meritis montes, mente conualles fuerunt: & si diuites censu, pauperes spiritu extiterunt. Illorum ergo decus uel pulchritudo sum, uere flos, uere lilium quia speciosus forma præ filiis hominum: quam uidelicet formam taliter, ut ego, nullus habet filiorum hominum. ¶ **Lilium** quippe lactei floris est herba, cuius dum cador sit in folijs, auri tamen species intus effulget. Ita flos campi siue lilium ego sum, flos lacteus, id est, puer mundissimus: flos (in q) & castitatis liliu, cuius dum caro siue humanitas exterius satis munda sit, diuinitatis tamen species intus incomparabilis est. ¶ **Quid aliud dilectus dices?** Nuncquid me dicente, tu pulcher es dilecte mi & decorus: ipse aduersaretur, & ita deberet esse humilis & mitis corde, ut ueritatem suimet conaretur abigere? Hoc impossibile est. Imò si nos negauerimus eum (ait quidam uestrum, scilicet amicorum) ille fidelis permanet se negare ipsum non potest. Et illic ubi quam homo fieret, dixit. Videte q; ego sim solus & non sit alius deus præter me: & hic, ubi homo factus dixit: ego flos campi & lilium conuallium, & ubicunque, siue inimicis Iudæis, siue uobis o amici Apostoli eius uel discipuli cuiuspiam locutus est iuxta hunc sensum: profectio pius est, considerare hoc ipsum, quia ille fidelis permanet, negare se ipsum non potest, præsertim causa poscente tam magna, causa salutis hominum propter quos uenerat, quos in eum credere oportebat, ut diceret ipse, quis esset aut unde uenisset. Est autem testis fidelis non solum sibi metipsum, uerum etiam & alijs, ut testificetur & dicat de singulis, cuius sint meriti uel nominis. Ait ergo & mihi, quam & supra semel & iterum pulchram esse declamauit. **L. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.** Hoc restabat, quoniam ille mihi dixerat, ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra: & ego illi, ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus: Hoc (inquam) restabat dicere, q; reuera pulcher ipse, & quod ego ad similitudinem eius pulchra sim. Cum ergo dixisset, ego flos campi & lilium conuallium: protinus & mihi fidele perhibens testimonium, sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. ¶ **Vbi iam quando lilium istud lilium conuallium inter spinas?** Nimirum in Iudæa, quando tolerauit tor & tantas impiorum blasphemias, sustinuit probra, alapas, flagella, coronatus in super corona spinea. Sic quondam pater Abraham leuans oculos, uidit post tergum arietem inter uepres, hærentem cornibus, quem assumens obtulit holocaustum pro filio: Arius ille, animal innocuum, præfigurabat istud innoxij candoris lilium: uepres illæ blasphemias & maledicta Iudæorum: post tergum Abraham, quia nondum uenerat, sed uenturus erat iste flos campi, siue istud lilium conuallium suo tempore. ¶ **Igitur illic inter detractiones siue accusationes Iudæicas lilium inter spinas?** sic amica mea (inquit) inter filias: filias (inquam) nõ Hierusalem, sed absolute filios, id est, hæreses uanas & uagas. Filie namq; cum absolute dicuntur, fere nusquam significationem bonam habent, ut illic. Filie discurrent super murum, sed exasperauerunt eum & iurgatae sunt, inuiderunt illi, habentes iacula. Et alibi. Multæ filie congregauerunt diuitias, tu supergressa es uniuerfas. Itaq; & spinæ & filie blasphemias sunt Iudæorum, se etæ sunt hæreticorum. Quæcunq; huiusmodi spinæ lacerauerunt me, ipse & amicam meam lacerauerunt, quæcunq; huiusmodi filie tibi inuiderunt, & mihi detraxerunt. Vbi ego spinis compungebar, in d & clauis configebam, tu præsens patiebaris mente conuulnerata: & ubi tuæ uirginitati à filiabus derogatur, mihi quoq; inuidiose detrahitur. Vt tum sicut ego spinas pertuli quidem, sed exuperauit: ita & de te ueraciter prædicabitur, quæcunq;

Domus cedrinae templata sunt.

CAP. II.

Psalm. 44.
Chrs ut lilium.

Chrs, se pulchrum esse, negare non potest.

leg. t ante q
Deut. 32.

Lilium inter spinas, Christus in Iudæa.
Gene. 22.

Gene. 49

Prouer. ult.

Sicut in d
miseris q

Filij inuis
les Judaei.
Matth. 23
Iohan. 8

cunctas hæreses interemisti. Ad hæc inquam. ¶ Sicut malus inter ligna sylvarum: sic dilectus meus inter filios. ¶ Malus lignum fructiferum, ligna sylvarum sine fructu sunt. Sic dilectus meus boni operis facit fructum, filij uero ociosi & inutiles sunt. Dicunt enim, & non faciunt. Solummodo in hoc importunè gloriatur, quia filij sunt. Semen Abraham aiunt sumus, pater noster Abraham est, unum patrem habemus deum. Isti sunt filij & quasi sodales dilecti mei. Itaque suo quidem arbitrio filij sunt dei, filij Abraham: sed res uera ligna sylvarum, imò ex patre diabolo sunt, & tanquam ligna sylvarum, quia non solum non faciunt fructum bonum, uerum etiam fructum faciunt malum, suntque cubilia leonum, habitacula draconum, omniumque latibula ferarum, id est, spirituum malignorum, profecto excidentur & in ignem mittentur. Dilectus autem meus qualem, quam bonum inter eos fecit fructum. Vtiq; fructum uitæ æternæ, quia non ut cunq; bona arbor ipse, sed lignum uitæ est. Hoc ego experta sum. Quomodo? ¶ Sub umbra illius quem desiderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. ¶ Ex quo mihi angelus locutus est, spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus altissimi obumbrabit tibi: ego sub umbra illius sedi,

Lucæ. 1.
Sub umbra
illius sedi.
Fructus eius
dulcis.

¶ Non steti ad horam sub umbra, ut interdum paterer carnis estum, interdum haberem refrigerium: sed omnino sedi, quia semper pacem habui, iugiter sub umbra illius quieui: Ex fructus eius dulcis gutturi meo, id est, cordi meo. Quis uestrum nescit, quod sit fructus dulcis? Expulit enim à nobis amaritudinem mortis, & uitæ æternæ dulcedinem indicit. Malus fructus, imò malus morsus, quod Adam per Eua uitam perdidit, & mortem inuenit, bonus fructus, quo genus humanum per Mariam mortem perdidit, & uitam inuenit. Hic est fructus eius. Ad quid enim uenit, ad quid succreuit inter ligna sylvarum, nisi ut faceret huiusmodi fructum, quo euacuaret primæ præuaricationis reatum, ligni uetiti morsum: Vbi tempus uenit huiusmodi fructus edendi, accipiens panem & uinum, & benedicens, accipite (inquit) & comedite, hoc est corpus meum: accipite & bibite, hic est sanguis meus. Non uidistis ibi carnes & sanguinis speciem: profecto nec Eua uidebat promissam sibi à serpente dei similitudinem. Non uidistis, nisi panem & uinum: profecto nec Eua uidit nisi pomum uisu uel aspectu pulchrum. At tamen illa credidit quod non uidebat, credidit (inquam) serpenti dicenti, nequaquam morte moriemini, sed eritis sicut dii: magis quam deo dicenti, morte moriemini in quocunq; die ex eo comederitis. Plus (inquam) serpenti quam deo credidit. ¶ Iusta ergo lege, ut expietur ille reatus malæ credulitatis, exigitur fides, ut credatis id quod non uidetis: credatis (inquam) deo dicenti, hoc est corpus, & hic est sanguis: magis quam serpenti, qui per hæreticos dicit, non est caro, non est sanguis: & eritis sicut filij dei. Hæc ubi fecit & dixit paratam in conspectu uiuentium mensam, relinquens comperentem illis, confestim ad mortuos siue dormientes ipse obdormiscens & mortuus profectus, anima descendente ad animas, & corpore ad corpora in eundem terræ uentre, quo fuerant recepta, atque ita de semetipso cibauit atque potauit eos, atque exinde sub umbra illius sedent in perpetuum, & fructus eius dulcis gutturi eorum. Mihi potissimum umbra sua uis, quam cum amore spiritus trahit ad illum & natura carnis. Cum esset in uita præsentis, non solum modo supradicto sub umbra illius sedere, uerum etiam faciem eius desiderabam semper uidere, semperque mecum præsentem habere. Sed quid actum est? ¶ Introduxit me rex in cellam uinariam & ordinauit in me charitatem. ¶ Ventum est ad nuptias, ubi & aquas in uinum conuertit. Hoc initium signorum continuo facturus dixit mihi. Quid mihi & tibi est mulier? Nondum uenit hora mea. Dixeram enim ego illi. Vinum non habent. Et quidem uerum erat, quia uinum non habebant, non solum sicut litera sonat dei fecisse uinum, sed quia defecerat in omnibus nuptijs huius seculi per peccatum primi hominis uinum uerum, scilicet incorruptio animarum & immortalitas corporum. De huiusmodi uino maior illi cura erat, sed nondum (ait) uenit hora mea, hora scilicet propinandi hoc uinum, reparandi per mortem & resurrectionem meam in corruptionem animarum, immortalitatem corporum. ¶ Tanto mihi negocio impendente, quid mihi & tibi est mulier? Opus dei tuis affectibus præponendum est. Non tuam, imò non meam sed patris mei uoluntatem fieri oportet. His & alijs huiusmodi uerbis introduxit me in cellam uinariam & ordinauit in me charitatem, id est, intelligere me fecit se ad hoc uenisse, ut humani generis aquatica

Marci. 26.
Lucæ. 22
Gene. 3.

Vera & iusta
fides de sacra
mèto eucharis
tistia.

Psal. 22.

Iohan. 2.

Vinum non habent

Quid mihi &
tibi est mulier.

ris aquaticam infirmitatem in suum uinum, id est, in suae immortalitatis conuerteret fortitudinem & quod affectibus meis diuinam uoluntatem praeferre deberem. ¶ Hoc est enim ordinatam habere charitatem, optare quidem ut non moriatur talis dilectus, sed amplius desiderare totius humani generi salutem. Inordinata & adhuc ordinanda erat charitas Petri, qui assumens illum seorsum, absit (inquit) domine, non erit tibi istud, Dixerat enim, quod tradendus esset in manus hominum & occidendus, iam dudum docuerat me charitatis ordinem, ut dolorem quidem, & iusti doloris gladium in mente uel anima portarem, non tamen auerti propositum dei cuperem, prouenturum ipsi ad gloriam & honorem, & humani generi ad perpetuam salutem. Quid igitur? **L Fulcite me floribus, stipate me malis. Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabit me.** Ecce abiit, ecce recessit. Comprehensus ab impijs & occisus abiit in sepulchrum descendit ad infernam, resurrexit, & parumper uisus recessit in caelum. Scitis autem, quicumque amici estis, quicumque illum diligitis: scitis, quia quisque uestrum dicit, Cupio dissolui & esse cum Christo. Quanto magis ego, quae illum genui cum illo esse cupio? Reuera non quomodo modocumque cupio, sed & a uore languo. Igitur fulcite me floribus, stipate me malis. Haec mihi sit consolatio. A more languens pro absentia dilecti, unde possum consolari, nisi ex eo, ut credatis, & credentes uitam habeatis in nomine eius o populi uniuersi? Credendo fulcite me floribus, bene operando & fructum uitae aeternae percipiendo stipate me malis. Ita enim fiet, ut non lassescam fatigatione dilationis. ¶ In hoc leua eius sub capite meo, quod interim dum differor, floribus uestris fulcior, & malis uestis stipata sum: quia uester professor, uestra salus, meum est gaudium, & nihilominus quidem amore languo, sed in isto consolata sum. Haec est leua eius sub capite meo, uidere me, impleri ea quae scripta sunt de eo, quae ipse promisit de semetipso, uidere hoc donum quod effudit, scilicet spiritum sanctum, quem die pentecostes misit, uidere euangelium eius praedicari, ubique sequentibus signis, multiplicari credentes in nomine eius, reflorescere mundum ecclesis eius, & fructificare cunctis uirtutibus, curuari in nomine eius omne genu caelestium, terrestrium & infernorum, & omnem linguam confiteri, quia ipse dominus Iesus Christus in gloria est dei patris. **Leua** (inquam) haec est sub capite meo, id est, consolatio magna quidem, sed minor expectatione uel desiderio meo. **Quae est illa expectatio?** Quod est illud desiderium? ¶ **Et dextera eius amplexabit me, id est, gloria patris, in qua ipse est, totam circundabit & implebit me, cum de presenti seculo eduxerit & assumpserit me.** Illa uidelicet dextera, qualis est Psalmista breuiter intimat dicens: **Et delectationes in dextera tua usque in finem.**

Ordinata charitas.

Math. i. 6.

Philip. i.

Leua eius sub capite meo.

Actu. 2.
Marc. ult.
Philip. 2.

Dex. e. ip. m.

alias t. sit,
alias t. in
sinuat
Psalm. jr.

b 3

FINIS LIBRI PRIMI.